

Inleiding Jeroen Crajé

Andere onderwerpen waar religieuze instituten een bijzondere positie innemen

Kerkgenootschappen en haar zelfstandig onderdelen waaronder de religieuze instituten nemen voor een aantal andere regelingen ook nog een aparte positie in. Vanmiddag zullen we nog even kort in gaan op de ANBI-regeling, het inschrijven bij de Kamer van Koophandel en een aantal overige zaken.

ANBI-regeling

Sinds 1 januari 2014 is de regelgeving voor algemeen nut beogende instellingen veranderd en is een nieuw aantal voorwaarden ingevoerd om het vertrouwen van het publiek in de filantropische sector te bevorderen. De kerkgenootschappen in deze nieuwe regelgeving weer een aparte positie gekregen en in de Algemene wet inzake Rijksbelastingen is in artikel 5b lid 3i opgenomen dat religie, levensbeschouwing en spiritualiteit als algemeen nuttig worden beschouwd. De ANBI-status geeft een aantal fiscale voordelen waar ik later in deze presentatie nader op in zal gaan. Bij het beëindigen van de ANBI-status heeft u nog wel een aantal verplichtingen die ook later aan de orde komen.

Door de nieuwe regelgeving moeten ANBI's gegevens gaan publiceren via een internetsite. Kerkgenootschappen en haar zelfstandige onderdelen hebben op twee punten een beperkte informatieplicht. Ten eerste worden bij de bestuurssamenstelling geen namen en adressen van personen vermeld maar alleen de functies. Het is wettelijk vastgelegd dat in openbare registers van de overheid de geloofsovertuiging niet herleidbaar mag zijn en vind zijn oorsprong in de tweede wereld oorlog toen de Duitsers uit overheidsregistraties de Joden hebben kunnen traceren. Dit onderwerp is overigens weer actueel geworden door de situatie in Turkije waar nu aanhangers van de Gülen-beweging worden vervolgd.

Ten tweede hoeven kerkgenootschappen alleen een financiële verantwoording te publiceren die bestaat uit een samenvatting van de staat van baten en lasten met toelichting over het afgesloten boekjaar. Een balans hoeft niet te worden gepubliceerd.

Voor de overige gegevens gelden geen afwijkingen ten opzicht van andere ANBI's. Vermeld moeten worden:

- Naam van het Religieuze Instituut
- Het RSIN- of fiscaal nummer
- Contactgegevens (post- of bezoekadres, telefoonnummer, emailadres)
- Het eigen beleidsplan (hoofdpijnen in begrijpelijk Nederlands)
- Het beloningsbeleid (verwezen kan worden naar bijvoorbeeld het Rechtspositiereglement van de KNR – indien van toepassing)
- De doelstelling van de instelling (duidelijke samenvatting)
- Een (jaarlijks) verslag van de uitgeoefende activiteiten (hoofdpijnen in begrijpelijk Nederlands)

Bij de introductie van de ANBI in 2008 is aan de kerkgenootschappen om praktische redenen er voor gekozen om voor de kerkgenootschappen een groepsbeschikking af te geven waarmee voorkomen kon worden dat aan alle zelfstandige onderdelen van een kerkgenootschap een individuele ANBI-beschikking verstrekt zou moeten worden. Naast de groepsbeschikking zijn er met de Belastingdienst afspraken vastgelegd in een handhavingsconvenant waarin onder

andere is opgenomen de identificatie van alle zelfstandige onderdelen behorende tot de groep, afspraken over identificatie wie tot groep behoort en afspraken over toezicht. In het verleden was er met name contact met de belastingdienst als er een lokale inspecteur wilde vaststellen of een gift aan een instelling inderdaad een onderdeel vormde van het betreffende kerkgenootschap. Dit is nu niet meer noodzakelijk doordat per 1 januari 2016 ook alle zelfstandige onderdelen van een kerkgenootschap zijn geregistreerd in het ANBI-register. Het grote voordeel van het handhavingsconvenant is dat er direct contact met de Belastingdienst is en het ANBI-team op de hoogte is van de specifieke positie van kerkgenootschappen.

Voor religieuze instituten is het nog van belang dat schriftelijk is vastgelegd dat ten aanzien van de bestedingseis de voorziening levensonderhoud hiervan vrijgesteld is. Dat wil niet zeggen dat we onbeperkt geld kunnen oppotten. Ook voor kerkgenootschappen geldt dat het structureel oppotten van voordelige resultaten niet als algemeen nuttig wordt bestempeld.

Waar doen we dit allemaal dan voor? Aan de ANBI-status zitten een aantal fiscale faciliteiten verbonden waarvan de meeste relevant zijn voor religieuze instituten. Het gaat om vrijstelling voor erf- en schenkbelasting voor ontvangen erfenissen en schenkingen die de instelling gebruikt voor het algemeen belang. Maar er is ook vrijstelling van schenkbelasting als een ANBI zelf schenkingen doet in het algemene belang. Hierbij is de plaats van de schenker relevant en niet de plaats van de ontvanger (schenking naar het buitenland). Daarnaast komt een ANBI in aanmerking voor teruggaaf van energiebelasting en kunnen vrijwilligers die voor een ANBI werken onder bepaalde voorwaarden een gift in de vorm van gewerkte uren aan een ANBI doen. Daarnaast mogen donateurs van een ANBI hun giften aftrekken van de inkomsten. Ook religieuzen maken gebruik van de giftenaftrek bij de aangifte inkomstenbelasting. Voor culturele ANBI's geldt sinds 1 januari 2012 een extra giftenaftrek. Deze faciliteit zal in mindere mate bij ons voorkomen, maar mogelijk is er toch een aantal aan religieuze instituten gelieerde verenigingen en stichtingen die als culturele ANBI kunnen worden aangemerkt.

Als u niet meer voldoet aan de voorwaarden van de ANBI-regeling kan de belastingdienst de ANBI-status intrekken maar u kunt ook zelf besluiten de ANBI-status op te geven. Dit wordt zichtbaar in het ANBI-register van de Belastingdienst en u heeft nog wel de verplichting om jaarlijks opgave te doen van het vermogen en de schenkingen tot het vermogen onder de € 25.000 is gedaald. Hiervoor heeft de Belastingdienst een specifiek formulier voor ontwikkeld.

Inschrijving Kamer van Koophandel

De Handelsregisterwet maakt onderdeel uit van het concept van “basisregisters” zoals het kadaster en de gemeentelijke basisadministratie. Doel daarbij is dat er een eenmalig gegevensverstrekking plaats vindt waarvan derden gebruik kunnen maken. De Handelsregisterwet gaat over het registreren van ondernemingen én rechtspersonen waarop geen uitzonderingen meer worden gemaakt.

Positie religieus instituut

Kerkgenootschappen alsmede hun zelfstandige onderdelen en lichamen waarin zij zijn verenigd, bezitten rechtspersoonlijkheid (BW2:2) en dus valt een religieus instituut valt onder

de Handelsregisterwet maar de wet verwijst naar Uitvoeringsbesluit voor specifieke regeling, In artikel 31 van het uitvoeringsbesluit is opgenomen dat het hoogste aggregatieniveau (=RK Nederlandse kerkprovincie) heeft de plicht zich in te schrijven en kunnen zelfstandige onderdelen zich vrijwillig inschrijven. Voor kerkgenootschappen is een eigen inschrijfformulier beschikbaar.

Inschrijving Kamer van Koophandel

Inschrijven van zelfstandige onderdelen van een kerkgenootschap is echter niet zinvol doordat de artikelen 16 en 17 van de Wet bescherming persoonsgegevens specifiek het registreren van de geloofsovertuiging van natuurlijke personen verbieden. De bevoegdheid tot vertegenwoordiging of de hoedanigheid als bestuurder van een kerkgenootschap is als zodanig geen bewijs van het aanhangen van de geloofsovertuiging van dat kerkgenootschap. Door de grote correlatie tussen de geloofsovertuiging van de bestuurder en de geloofsovertuiging van het kerkgenootschap zou het feitelijk neerkomen op de registratie van de geloofsovertuiging van een persoon. Op grond van artikel 16 van de Wet bescherming persoonsgegevens is het niet toegestaan om dergelijke gegevens te registreren. Daarom worden in dit besluit expliciet geen persoonsgegevens opgenomen in relatie tot een kerkgenootschap of een lichaam. Dit sluit aan op de toelichting bij het niet registreren van de namen van bestuurders in het kader van de ANBI-regeling. Het enige voordeel van inschrijven in de Kamer van Koophandel is dat u een nummer heeft maar het is de vraag hoelang dit nummer nog leidend zal zijn voor overheidsregistraties. Het advies is derhalve om niet in te schrijven in de KvK.

Overige onderwerpen

Omdat voor verschillende overheidsregistraties maar ook door bedrijven om een Kamer van Koophandelnummer wordt gevraagd lopen religieuze instituten geregeld tegen het probleem aan dat dit nummer ontbreekt. Voor het registreren van vervoermiddelen door de RDW is een specifieke procedure afgesproken die uitgaat van het KvK-nummer van het kerkgenootschap zelf. In de praktijk blijkt deze procedure niet meer te werken en gaan we naar een andere oplossing zoeken.

Hierbij willen we kijken of we kunnen aansluiten bij de afspraken die gemaakt worden in het kader van de E-herkenning. Steeds meer overheidsinstanties willen aanvragen voor subsidies, vergunningen etc. gebruik maken van E-herkenning. Om hiervoor geregistreerd te kunnen worden was oorspronkelijk een KvK-nummer nodig. Momenteel wordt onderzocht of het fiscale nummer hiervoor in de plaats kan komen. In het kader van de registratie van de zelfstandige onderdelen van een kerkgenootschap zijn aan al deze zelfstandige onderdelen een fiscaal nummer toegekend voor zover nog niet aanwezig. Aangezien het ANBI-register ook een door de Belastingdienst gecontroleerd register is kan identificatie van een rechtspersoon plaats vinden. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van de betreffende rechtspersoon blijft een probleem doordat de namen van de bestuurders nergens worden geregistreerd. Voor dit probleem hebben de kerkgenootschappen eigen verklaringen opgesteld. Ook door de KNR worden verklaringen verstrekt in het kader van de WWFT waarin wij verklaren wie voor een religieus instituut vertegenwoordigingsbevoegd is. Hiervoor hebben wij het vermogensrechtelijk reglement of constituties nodig, de betreffende benoemingsbrieven en een kopie van de identiteitsbewijzen van de betreffende personen.